

**НАЦІОНАЛЬНА КОМІСІЯ, ЩО ЗДІЙСНЮЄ ДЕРЖАВНЕ
РЕГУЛЮВАННЯ У СФЕРАХ ЕНЕРГЕТИКИ
ТА КОМУНАЛЬНИХ ПОСЛУГ
(НКРЕКП)**

ПРОТОКОЛ

**наради з обговорення проблемних питань, пов'язаних із
виникненням у учасників ринку небалансів електричної енергії
внаслідок примусового зменшення навантаження на виконання
команд диспетчера та аварійних ситуацій в ОЕС України**

*08 листопада 2022 року
07 та 09 грудня 2022 року*

*Відкрите обговорення в
режимі відеоконференції*

Присутні від:

НКРЕКП: Сідоров І.В. (головуючий), Мітрошичев І.О. Колесніков О.В., Федорко О.С., Олексюк М.І., Рохвадзе Д.Д. (секретар), Плахута Л.С., Левадна А.В., Коваленко Р.О., Волков С.А., Золотоверха І.В., Романишин Р.Б.;

Міністерства енергетики України: Матринюк О.В., Сільченко Ю.В.;

ПрАТ «НЕК «УКРЕНЕРГО»: Волков О.М., Майстренко І.;

АТ «ОПЕРАТОР РИНКУ»: Гавва О.О., Чайчевський А.Л., Петренко Д.О., Ільчук Н.О., Кукса О.Д.;

ПрАТ «УКРГІДРОЕНЕРГО»: Рохварг О.Д., Сухецький Б.Л.;

ДП «НАЕК «Енергоатом»: Шайна М.В., Прокопенко В.І.;

ПАТ «ДОНБАСЕНЕРГО»: Ларіонов О.В., Житченко О.В.;

АТ «ДТЕК Західенерго»: Антропова О.Ю., Калашников І.М.;

ПАТ «Центренерго»: Кураков О.С., Колесніков А.А.;

ПрАТ «Харківська ТЕЦ-5»: Орловський І.В., Козлоков О.Ю.;

ТОВ «Д.ТРЕЙДІНГ»: Бекузаров Р.Е, Яремчук В.В.;

ТОВ «Хайат Естейт»: Фененко П.;

ГС «Енергетичний Союз»: Тагієва О., Бабій Д., Лунін О.;

ТОВ «ВЕРАКС ЕНЕРДЖИ»: Находкін Д. С.;

ТОВ «Волиньоелектрозбут»: Іванов Д.О., Петрук М.М.,

ТОВ «Житомирська обласна енергопостачальна компанія»:
Колесник А.І.;

ТОВ «Енера Чернігів»: Гамениця Р.М., Музиченко М.М.;

ТОВ «Херсонська обласна енергопостачальна компанія»: Романчук О.М.,
Макаренко С.А.;

ПрАТ «Харківенергозбут»: Курницький Ю.М., Мележик Н.О.;

- ТОВ «Чернівецька обласна енергопостачальна компанія»:** Бобза І.О.,
Вариниця В.І;
- ТОВ «Хмельницькенергозбут»:** Іванюк О.Г., Слободян О.А.;
- ТОВ «Київська обласна енергопостачальна компанія»:** Крук А.,
Мартинюк О.;
- ТОВ «Рівненська обласна ЕК»:** Безсмертний С. О., Янович А.Ю.;
- ТОВ «Дніпровські енергетичні послуги»:** Малицький Д.В., Лісняк І.Є.;
- ТОВ «Київські енергетичні послуги»:** Онищенко О.В., Сенькіна О.В.,
Салацький М.В.;
- ТОВ «Енера Суми»:** Лошак І.В.;
- ТОВ «Запоріжжяелектропостачання»:** Бондарева І.В., Зінченко Є.Г.;
- ТОВ «Полтаваенергозбут»:** Ладікова Н.Б.;
- ТОВ «Миколаївська електропостачальна компанія»:** Обривков О.С.,
Зейналова В.В., Лінченко В.В.;
- ТОВ «Кіровоградська Обласна ЕК»:** Уманський В.М., Кіша С.В.;
- ТОВ «Енера Вінниця»:** Близнюк О.І.;
- ТОВ «Одеська Обласна Енергопостачальна Компанія»:** Паршин Ю.О.,
Бондар В.І.;
- ТОВ «Черкасиенергозбут»:** Самойленко Р.Ю., Пащина Н.В.;
- ТОВ «Львівенергозбут»:** Ющак К.М., Іванчо Н.П.;
- ТОВ «Прикарпаттяенерготрейд»:** Дем'янів С.М., Доцяк І.Б.;
- ТОВ «Тернопільелектропостач»:** Гнатишин Ю.В., Плисюк А.З.;
- ТОВ «Закарпаттяенергозбут»:** Німець Н.Б., Медвецька М.Б.;
- ПАТ «Запоріжжяобленерго»:** Мітченко В.В., Гаврилов М.Л.;
- ДП «Регіональні електричні мережі»:** Черепеніна Т.О., Ходос О.П.;
- ПрАТ «Львівобленерго»:** Кошла Ю.С., Горда Т.М.;
- ПрАТ «Волиньобленерго»:** Дмитроца І.С., Севідов С.В.;
- ПрАТ «Рівнеобленерго»:** Чечель Ю.В., Білозуб Ю.П.;
- ПрАТ «Закарпаттяобленерго»:** Плиська І.М.;
- АТ «Прикарпаттяобленерго»:** Карманський О.В.;
- АТ «Миколаївобленерго»:** Косов Д.В., Худяков О.В., Грань О.М.;
- ВАТ «Тернопільобленерго»:** Бойко С.П., Катеринчук О.Б.;
- АТ «Чернівціобленерго»:** Черкавський С.В.;
- АТ «Хмельницькобленерго»:** Філіпчук О.С., Проценко О.В.;
- АТ «Полтаваобленерго»:** Яценко Л.П.;
- ПАТ «Сумиобленерго»:** Чуйко А.В., Вусик Л.О.;
- АТ «Житомиробленерго»:** Глядченко М.М. Харчук П.Л.;
- ДП ЕМ ПрАТ «Атомсервіс»:** Чита Д.І.;
- ПАТ «Черкасиобленерго»:** Дмитрієв І.Ю. Труба С.А.;

АТ «Чернігівобленерго»: Заровний І.В.;

ПрАТ «ПЕЕМ «Центральна енергетична компанія»: Горбач С.О.,
Люлька Є.С.;

ПрАТ «ДТЕК Київські електромережі»: Протопопова І.М.;

АТ «ДТЕК Дніпровські електромережі»: Мусієнко С.О.;

АТ «ДТЕК Одеські електромережі»: Поляк С.Р.;

Порядок денний:

Обговорення проблемних питань, пов'язаних із виникненням у учасників ринку небалансів електричної енергії внаслідок примусового зменшення навантаження на виконання команд диспетчера та аварійних ситуацій в ОЕС України.

Слухали:

1. Головуючий повідомив, що внаслідок пошкоджень об'єднаної енергосистеми України (далі – ОЕС України), викликаних масованими ракетними обстрілами російською федерацією об'єктів енергетичної інфраструктури України, збільшилась кількість випадків надання диспетчером команд з примусового зменшення навантаження на виконання команд диспетчера та аварійних ситуацій в ОЕС України. Враховуючи зазначене, загострилось питання виникнення в учасників ринку небалансів електричної енергії з причин, що не залежать від учасників ринку.

2. Під час проведення наради із учасниками ринку та іншими заінтересованими суб'єктами відбулось детальне обговорення зазначеної проблеми та пропозицій до її вирішення. Також учасниками наради були озвучені проблемні аспекти, що можуть негативно вплинути на вирішення зазначеної проблеми та міркування щодо їх врахування/усунення.

3. Постачальники універсальних послуг (далі – ПУП) зазначили, що до НКРЕКП було направлено колективне звернення ПУП, у якому для врегулювання зазначеної ситуації було запропоновано «встановити на балансуєчому ринку мінімальну граничну ціну на рівні 95% відсотків від ціни РДН, визначеної оператором ринку для відповідного розрахункового періоду доби постачання».

Разом з цим, учасниками наради було запропоновано застосовувати на балансуєчому ринку мінімальну граничну ціну на рівні 95% відсотків від ціни РДН у години, в які застосовано аварійні відключення та/або виникали аварійні ситуації, та виключно для учасників ринку, у яких виникли позитивні небаланси через застосування зазначених заходів та/або наявність аварійних ситуацій.

Представниками ПрАТ «УКРГІДРОЕНЕРГО» було наголошено на негативних наслідках встановлення мінімальної граничної ціни на балансуєчому ринку на рівні 95% від ціни на РДН за цей розрахунковий період, зокрема у частині здійснення діяльності постачальника послуг з балансування (оскільки у такому разі саме на ППБ буде покладене основне фінансове навантаження) та можливості виконання виробниками електричної енергії, на яких покладено спеціальні обов'язки для забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі

функціонування ринку електричної енергії своїх зобов'язань, у частині компенсації ПУП різниці вартості електричної енергії.

Представниками НКРЕКП було запропоновано розглянути альтернативні пропозиції, що дадуть можливість вирішити зазначене питання без внесення концептуальних змін, з точки зору ідеології функціонування ринку електричної енергії, та які сприятимуть вільному (ринковому) ціноутворенню на ринку електричної енергії.

4. Представниками низки електропостачальників запропоновано розглянути можливість проведення перерахунку обсягів та вартості небалансів за жовтень 2022 року за ціною позитивного небалансу, що визначається на рівні 95% від ціни на РДН.

5. Представниками АТ «Оператор ринку» запропоновано у години, в які диспетчером застосовувались заходи з примусового зниження навантаження споживачів учасника ринку та/або виникали аварійні ситуації, здійснювати розрахунок обсягу недовідпущеної електричної енергії споживачам, та враховувати його при визначенні обсягу небалансів учасників ринку.

Обсяг недовідпущеної електричної енергії запропоновано розраховувати виходячи з фактичного споживання електричної енергії об'єктами споживачів.

Так, при розрахунку недовідпущеної електричної енергії запропоновано використовувати обсяги середньоарифметичного споживання за добу (без урахування годин, в які застосовувались обмеження навантаження) або обсяги середнього споживання за тиждень (за відповідну годину, без урахування годин, в які застосовувались обмеження навантаження).

Окремо було зазначено, що небаланси учасників ринку, що виникли з незалежних від учасника ринку обставин, не є результатом неякісного прогнозування обсягів купівлі-продажу учасника ринку, та мають визначатись за окремим принципом.

Запропонований представниками АТ «Оператор ринку» механізм передбачає фіксацію відповідним оператором системи елементів мереж, що відключаються, дати та часу застосування заходів з примусового зниження навантаження споживачів учасника ринку та/або виникали аварійні ситуації, а також дати та часу відновлення живлення електропостачання.

Крім цього, відповідний оператор системи має забезпечити розрахунок обсягу недовідпущеної електричної енергії за кожним об'єктом споживача, та надання агрегованої інформації адміністратору комерційного обліку та адміністратору розрахунків для визначення обсягів небалансів учасників ринку.

Представниками операторів систем розподілу (АТ «Чернігівобленерго» та ПрАТ «Львівобленерго») зазначено, що орієнтовний термін агрегації інформації стосовно точок комерційного обліку, щодо яких було застосовано заходи з примусового зниження навантаження споживачів учасника ринку та/або виникали аварійні ситуації, складає 2-3 робочі дні. Однак визначення терміну, необхідного для розрахунку обсягів недовідпущеної електричної енергії, потребує детального опрацювання.

Представниками ОСП було озвучено застереження щодо необхідності врахування термінів реалізації змін до системи управління ринком (далі – СУР), що

передбачають розрахунок та врахування обсягів та вартості недовідпущеної електричної енергії.

Враховуючи озвучену інформацію ОСП та ОСР було доручено надати до НКРЕКП пропозиції щодо термінів виконання наступних дій:

фіксації відповідним оператором системи елементів мереж, що відключаються, дати та часу застосування заходів з примусового зниження навантаження споживачів учасника ринку та/або виникали аварійні ситуації, а також дати та часу відновлення живлення електропостачання;

розрахунок обсягу недовідпущеної електричної енергії за кожним об'єктом споживача (з зазначенням термінів окремо для точок комерційного обліку споживачів, що відносяться до групи «а» та групи «б»);

надання ОСП агрегованої інформації щодо обсягу недовідпущеної електричної енергії за кожним електропостачальником.

На виконання зазначеного доручення інформацію було надано АТ «Житомиробленерго», АТ «Кіровоградобленерго», АТ «Львівобленерго», АТ «Миколаївобленерго», АТ «Сумиобленерго», АТ «Тернопільобленерго», АТ «Хмельницькобленерго», АТ «Чернівціобленерго», АТ «Чернігівобленерго», ПрАТ «Закарпаттяобленерго», АТ «Прикарпаттяобленерго» з зазначенням схожих аргументів щодо технічної неможливості забезпечення виокремлення обсягів недовідпущеної електричної енергії з причин виникнення аварійних ситуацій в енергосистемі та/або застосування заходів з примусового зменшення навантаження.

6. Водночас, представниками АТ «Оператор ринку» було озвучено проблему щодо затримки розрахунків на балансуєчому ринку електричної енергії, внаслідок чого кошти, за проданий НЕК «Укренерго» позитивний небаланс та балансуєчу електричну енергію на розвантаження, учасники ринку отримують через тривалий період часу.

Так, з метою оптимізації розрахунків на балансуєчому ринку, представниками АТ «Оператор ринку» запропоновано розглянути можливість забезпечення своєчасної виплати учаснику ринку (за бажанням), коштів за балансуєчу електричну енергію та небаланси за рахунок кредитних коштів, отриманих НЕК «Укренерго». Вартість обслуговування зазначеного кредита має бути забезпечена учасником ринку.

ТОВ «ВЕРАКС ЕНЕРДЖИ» зауважено, що проблема з затримкою розрахунків на балансуєчому ринку електричної енергії є важливою, проте застосування положень правил ринку в частині проведення процедури «неттінг» дає можливість сальдування вартості позитивних та негативних небалансів впродовж кожної з декад.

7. Представниками електропостачальників було зазначено, що ціна позитивних небалансів, у години, в які застосовувались заходи з примусового зниження навантаження споживачів учасника ринку та/або виникали аварійні ситуації та в яких обсяг команд на розвантаження перевищував обсяг команд на завантаження, формується на рівні найменшої ціни пропозиції на балансуєчу електричну енергію на розвантаження, що активується, з урахуванням положень

глави 5.17 розділу V Правил ринку, затверджених постановою НКРЕКП від 14.03.2018 № 307 (далі – Правила ринку).

Представником НЕК «Укренерго» зазначено, що застосування заходів з примусового зниження навантаження споживачів учасника ринку в більшості випадків спричинено наявністю мережевих обмежень в енергосистемі.

Представником НКРЕКП зауважено, що відповідно до положень пунктів 4.19.1 та 4.19.2 глави 4.19 розділу IV Правил ринку у разі акцепту пропозиції на балансуєчу електричну енергію з метою врегулювання небалансу електричної енергії, спричиненого системними обмеженнями або іншими обмеженнями по режиму роботи, ОСП маркує такий акцепт (акцепт з поміткою) та повідомляє відповідного ППБ про таку помітку. Пропозиції, що акцептовані з поміткою, не використовуються в розрахунках маржинальної ціни балансуєчої електричної енергії.

Пропозиція на балансуєчу електричну енергію, яка врегулює та усуває системні обмеження відповідно до правил, встановлених Кодексом системи передачі, є пропозицією на балансуєчу електричну енергію, для якої було здійснено акцепт з поміткою.

З метою здійснення аналізу зазначеної ситуації НЕК «Укренерго» доручено надати до НКРЕКП інформацію щодо:

цін на балансуєчому ринку, що застосовувались у жовтні-листопаді 2022 року;

порядку розрахунку цін на балансуєчому ринку, що сформувались у жовтні-листопаді 2022 року;

виданих ОСП диспетчерських команд у жовтні-листопаді 2022 року;

наявності системних обмежень у жовтні-листопаді 2022 року.

За результатами аналізу інформації, наданої НЕК «Укренерго» відповідно до доручення НКРЕКП, озвученого на нараді проведеної 08 листопада 2022 року, а також на виконання запитів НКРЕКП (від 07.11.2022 № 14008/22.2.1/7-22, від 17.11.2022 № 14856/22.2.1/7-22, від 06.12.2022 № 16187/22.1.2/7-22), 07 та 09 грудня 2022 Регулятором разом з НЕК «УКРЕНЕРГО» опрацьовувалось питання щодо видачі диспетчерських команд та визначення маржинальних цін на балансуєчому ринку впродовж жовтня – листопада 2022 року. Також обговорено питання щодо врахування обсягів примусового зменшення навантаження при визначенні стану системи, відповідно до механізму визначеного пунктом 5.13.3 Правил ринку.

Вирішили:

1. НЕК «Укренерго» розробити проект змін до Правил ринку в частині врахування диспетчерських команд з примусового зниження навантаження споживачів при визначенні стану ОЕС України задля удосконалення принципу ціноутворення на балансуєчому ринку та надати їх НКРЕКП до **24.02.2023**.

2. Оператору системи передачі, операторам систем розподілу, АКО та АР опрацювати питання та надати відповідні пропозиції щодо можливості здійснення розрахунку обсягу недовідпущеної електричної енергії за кожним об'єктом

споживача з причин виникнення аварійних ситуацій в енергосистемі та/або застосування заходів з примусового зменшення навантаження до **24.02.2023**.

Головуючий

Ілля СІДОРОВ

Секретар

Дмитро РОХВАДЗЕ